

یادداشت

سیاست‌های محدودیت‌زا را کنار بگذاریم

■ **دلارام عبدزاده**

معاون آموزشی وزارت علوم بارها عنوان کرده است سالانه ۱۰۰ هزار فارغ‌التحصیل دکتری داریم که همه آنها را نمی‌توان عضو هیئت‌علمی کرد. آیا با این استدلال نیمی از دانشگاه‌های کشور باید تعطیل شوند و ظرفیت پذیرش تحصیلات تکمیلی کاهش یابد؟

اما این ساده‌ترین راه‌حل ممکن است و به نظر می‌رسد برای حل معضل بیکاری فارغ‌التحصیلان باید راهکار دیگری اتخاذ کرد. نگاهی به کشورهای پیشتاز در عرصه علم و فناوری نشان می‌دهد این کشورها نه تنها سیاست‌های محدودیت‌زا را در آموزش عالی دنبال نمی‌کنند، بلکه برای پیشی گرفتن از رقبای خود بر تعداد دانشگاه‌ها و دانشجویان تحصیلات تکمیلی افزوده‌اند.

امریکا که جزء بیشترین کشورهای دارای دانشگاه و دانشجویست، هنگامی که با رشد سیاست افزایش دانشجو در چین در سال ۲۰۰۵ مواجه شد، شیب فعالیت خود را افزایش داد، اما این کشورها با این تعداد از فارغ‌التحصیلان خود چه می‌کنند؟

راه‌حل در اقتصاد وابسته به دانشگاه نهفته است. آلمان با جمعیتی برابر ایران و وسعتی حدود یک چهارم کشورمان و بی‌آنکه بر خودار از منابع طبیعی نفت و گاز باشد، اقتصادی ۱۰ برابر ایران دارد، با حدود ۴۰ میلیون شاغل و این نکته‌ای است که متولیان سیاست‌گذاری به آن توجه نمی‌کنند و به جای آنکه مبتکر رونق اقتصادی وابسته به دانش باشند به فکر محدودیت در آموزش عالی هستند.

اطلاعاتی که از سناژمان یونسکو و با مطالعه حدود ۱۵هزار دانشگاه در هزار و ۵۰۰ منطقه حاضر در ۷۸ کشور جهان به‌دست آمده است، حکایت از افزایش شمار دانشگاه‌ها در سراسر دنیا دارد که این افزایش به‌طور مستقیم با رشد تولید سرانه ناخالص داخلی در ارتباط است.

یافته‌ها حکایت از آن دارد که رشد دانشگاه‌ها در تباط مستقیمی با رشد سرانه تولید ناخالص داخلی دارد، به‌طوری که ۰۴ درصد افزایش تعداد دانشگاه‌ها در منطقه ۰۴/۴ درصد افزایش بیشتر سرانه GDP مرتبط است. در واقع، ارتباط میان سرانه تولید ناخالص ملی و دانشگاه‌ها با هزینه‌های مستقیم دانشگاه‌ها و اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان ارتباط تنگاتنگی دارد.

در سال ۱۹۰۰ میلادی، از ۱۰۰ نفر در دنیا تنها یک نفر وارد دانشگاه می‌شد اما در قرن بیستم، این میزان به یک نفر از بین هر پنج نفر افزایش یافت. از آن زمان، گسترش دانشگاه‌های دنیا روند رو به‌رشدی پیدا کردند و مقالات زیادی با موضوع سرمایه‌های انسانی و رشد منتشر شدند.

اقتصاد ایران در قالب ترکیبی از برنامه‌ریزی‌های مرکزی، با مالکیّت نفت، محصولات کشاورزی و تجارت‌های خصوصی است و با توجه به دارا بودن ۱۰ درصد ذخایر نفت و ۱۵درصد ذخایر گاز به‌عنوان ابرقدرت انرژی شناخته شده است.

سرانه تولید ناخالص داخلی ایران به ارزش ۴۳۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۸ رسید که طبق رده‌بندی‌های صورت گرفته، هجدهمین کشور دنیا از نظر بالا بودن سرانه تولید ناخالص داخلی به شمار می‌رود. تولید ناخالص داخلی را اگر در بخش‌های جداگانه بررسی کنیم، ۹/۸ درصد از بخش کشاورزی، ۳۵/۹ درصد از بخش صنعت، اما با توجه به اینکه این خدماتی تأمین می‌شود.

دیگه چه خبر؟

معوقات بودجه ۹۷ پرداخت شد

رئیس دانشگاه علم و صنعت گفت: «خوشبختانه صددرصد بودجه دانشگاه علم و صنعت در سال ۹۷ طی روزهای گذشته پرداخت و علاوه بر آن مقداری از بودجه ۹۸ نیز به حساب دانشگاه واریز شد.» وی افزود: «بخشی از این مبالغ از طریق صندوق توسعه ملی پرداخت شده، اما با توجه به اینکه این پرداخت به عنوان بودجه سال ۹۸ داده شده است، لذا انتظار داریم تا پایان سال اعتبارات دانشگاه ۱۰۹ درصد پرداخت شود.»

ذکری در پایان خاطر نشان کرد: «براساس قانون، اجازه پرداخت بودجه سال گذشته در پرداختی‌های اسمال وجود ندارد، به همین دلیل معوقات بودجه ۹۷ به شکل بودجه ۹۸ به دانشگاه‌ها واریز می‌شود.»

نگاهی گذرا به آمار و ارقام بودجه بالا بیانگر افزایش بیش از ۱۳ درصدی بودجه دانشگاه‌ها در سال ۹۸ است، اما آنچه مسئولان دانشگاه‌ها را بیشتر نگران می‌کند، تنها میزان بودجه نیست، بلکه تخصیص به موقع بودجه‌های در نظر گرفته شده بیش از افزایش بودجه اهمیت دارد. بنابراین این نگرانی ایجاد می‌شود که در سال ۹۸ که شرایط اقتصادی ناخوشایندی نیز بر کشور حاکم خواهد شد، امکان تخصیص بودجه تصویب شده با چالش مواجه شود.

گزارش یک

آزادراه خدمت

خدمت‌رسانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی در مناطق سیل‌زده ادامه دارد

دانشجویان و مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی

هم‌همانند سایر اقشار مردم از روزهای ابتدایی سیل با حضور در جمع سیل‌زدگان به یاری مردم آن مناطق شتافتند. امکانات لجستیکی دانشگاه‌ها هم برای بهبود اوضاع به کار بسته شد. با گذشت یک ماه از آغاز سیل، دانشجویان، اساتید و کارمندان

دانشگاه آزاد هم به صورت حضوری و هم به صورت علمی در تلاشند تا از آلام سیل و سیل‌زدگان یکنهاند. تشکل‌های بسیج و جهادی دانشگاه آزاد در خط مقدم این خدمت‌رسانی‌اند. خوزستان، لرستان، مازندران، گلستان و سیستان جامعه مازندران و سیستان، هدف این خدمت‌رسانی است. تهیه غذا برای مردم، اسکان سیل‌زدگان، ساخت و تعمیر منازل از اهم اقدامات دانشگاه آزاد اسلامی در مناطق م‌زور است.

تمام ارکان دانشگاه آزاد اسلامی تمام‌قد وارد گود خدمت‌رسانی جهاد در مناطق سیل زده شده است؛ از تخفیف شهریه به برای دانشجویان بومی مناطق درگیر سیل گرفته تا ساخت مسکن و توزیع غذا. این اقدام محدود به ستاد مرکزی دانشگاه آزاد هم نیست؛ واحدهای مستقر در شهرستان‌های این دانشگاه هم به این اندازه خدمت پیوسته‌اند.

■ **سیل اخیر یک کلاس درس بود**

علیرضا نوبری، عضو هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سساره گفت: «حل بحران‌های طبیعی یک کار علمی و آکادمیک نیز محسوب می‌شود و نمی‌توانیم بگوییم تنها هلال‌احمر و دولت باید در این زمینه وارد شوند؛ قطعاً اگر عده‌ای بگویند دانشگاه نباید در این زمینه ورود کند، پس ارگان‌هایی مانند ارتش و سپاه نیز نباید در این زمینه وارد شوند.»

وی با بیان اینکه حضور دانشگاه‌ها در چنین مواقعی هیچ مشکلی ندارد، افزود: «ما می‌توانیم تمام الگوها و درس‌هایی را که در طول سال در کلاس‌هایمان با دانشجویان می‌دهیم در چنین بحران‌هایی به صورت عملی مورد آرزایی قرار دهیم. به عبارت دیگر، سیل اخیر برای ام تریم کلاس آموزشی محسوب می‌شد که براساس آن متوجه شدیم در چنین مواقعی به صورت واقع‌بینانه چه اقداماتی را می‌توانیم و باید انجام دهیم.»

■ **تخفیف ویژه دانشگاه برای سیل‌زدگان**

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی از تصمیم این دانشگاه در ارائه تسهیلات و تخفیف ویژه برای شهری دانشجویان مناطق سیل‌زده خبر داد. محمد مهدی طهرانچی درباره وضعیت دانشجویان محصل در دانشگاه آزاد اسلامی که از مناطق سیل‌زده هستند، گفت: «به واحدهای دانشگاه اعلام شده است اگر این عده برای تریم جاری شهریه‌های خود را پرداخت نکردند یا چکی در دست دانشگاه دارند، از آنها مبلغی دریافت نشود و دانشجویان می‌توانند تحصیل خود را ادامه دهند.»

وی اعلام کرد: «برای شهری دانشجویان محصل در دانشگاه آزاد اسلامی که از مناطق سیل‌زده هستند، در ترم‌های بعد نیز تخفیف‌های ویژه‌ای در نظر گرفته شده است.»

■ **جنس حضور از نوع انقلابی**

رئیس بسیج اساتید دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اینکه این دانشگاه در طول حیات خود برای اولین بار است که در کنار مردم مصیبت‌دیده حضور پیدا کرده است، گفت: «جنس حضور دانشگاه نیز با جنس حضور نیروهای انقلابی و جهادی است. ما با جنس حضور نیروهای عینی آنها را بارها در این حادثه دیده‌ایم؛ به‌طور مثال دانشگاه آزاد اسلامی تمام تجهیزات خود را به پلدختر آورده است تا بتواند بخشی از آلام حادثه‌دیدگان را کم کند.»

دانشگاه

د

قطعاً وضعیت سیل و مشکلات آن با گذشت زمان و حضور نیروهای جهادی رفع می‌شود، اما دانشگاه باید مسائلی را که ممکن است بعد از ثبات وضعیت فعلی گر بیانگیر مردم و مناطق سیل‌زده شود، شناسایی و راهکارهای عملیاتی برای پیشگیری از موارد مشابه را به مسئولان امر ارائه کند

نیروهای جدید وجود داشته باشد.»
بهاروند با تأکید بر اینکه برای رفع مشکلات موجود در این شهر دو ماه دیگر زمان لازم است، بیان داشت: «در کنار همه دانشجویانی که این روزها در پلدختر حضور دارند، جمعیت زیادی نیز هستند که امکان حضور در مناطق سیل‌زده را ندارند، از این رو دانشجویان تصمیم گرفتند هم‌زمان با روز نیمه شعبان پول یک وعده غذایی خود را به ساخت منازل مسکونی در این منطقه اختصاص دهند.»

■ **اسکان مسافران در راه‌مانده**

اداره کل روابط عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان هم در پی بارش شدید و وقوع سیل در برخی استان‌های کشور در اطلاعیه‌ای آمادگی این واحد دانشگاهی را برای اسکان مسافران در راه‌مانده اعلام کرد. واحد دامغان در این اطلاعیه اعلام کرد با توجه به مسدود بودن جاده اصلی تهران - مشهد و بالعکس، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان آمادگی دارد برای اسکان همکاران عزیز و خدم دانشگاه و مسافران در راه‌مانده، همه امکانات رفاهی خود را به کار گیرد و میزبان عزیزان مسافر باشد.

■ **تهیه و توزیع مواد غذایی در مازندران**
مسئول پشتیبانی ستاد مدیریت بحران دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران گفت: «پنج تیم جهادی تخصصی گروه‌های دامپزشکی، کشاورزی، باغبانی، پرستاری و تأسیسات جهت کمک به آسیب‌دیدگان به مناطق سیل‌زده اعزام شدند.»
میرامید هادانی، سرپرست دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائمشهر و مسئول پشتیبانی مدیریت بحران دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران گفت: «با تشکیل ستاد پشتیبانی مدیریت بحران در دانشگاه آزاد اسلامی استان مازندران با کمک اساتید، کارکنان و دانشجویان بسیجی پس از تشکیل سه تیم ارزیابی، شناسایی و هماهنگی با فرماندهی سپاه ناحیه و سپاه هادانی (معین منطقه) تاکنون بیش از ۵۰۰ باب خانه از آب‌گرفتگی توسط لجن کش و کف‌کش تخلیه شد. تخلیه نخاله و وی‌لا و ۴۵ باب منزل آسیب‌دیده از شهرستان گرگان انجام گرفته بود.»

وی تهیه و توزیع بیش از ۴۰۰ بسته حمایتی مواد غذایی بین هموطنان آسیب‌دیده سیل، تشکیل سه تیم شناسایی و ارزیابی جهت امارت‌رسانی و شناسایی دقیق مناطق آسیب‌دیده به‌منظور آمایش سطح حجم و نوع خسارت و نیازسنجی برای ارائه خدمات هدفمند از سوی دانشگاه را از دیگر موارد انجام‌شده عنوان کرد.

■ **ظرفیت‌های واحد زاهدان برای اسکان سیل‌زدگان**
واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی سیستان و بلوچستان نیز برای پشتیبانی از هموطنان در صورت وقوع سیل اعلام آمادگی کردند و بر همین اساس جلسه ستاد پشتیبانی از هموطنان سیل‌زده کشور برگزار شد. در این جلسه مقرر شد با توجه به اعلام وضعیت جوی این استان، تمام واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی در سراسر استان برای حمایت و پشتیبانی از هموطنان عزیز سیل‌زده اعلام آمادگی کنند.

■ **آخرین اقدامات در خوزستان**
معاون اجرایی عملیاتی قرارگاه جهادی دانشگاه آزاد اسلامی استان خوزستان درباره آخرین وضعیت و اقدامات صورت گرفته توسط این قرارگاه در مناطق مختلف سیل‌زده استان خوزستان گفت: «قرارگاه جهادی دانشگاه آزاد اسلامی در این استان پیرو اقداماتی که تاالان انجام داده است با توجه به عنایت ویژه رئیس دانشگاه به این منطقه، پس از تشکیل قرارگاه مرکزی در اهواز هشت قرارگاه فرعی را نیز در مناطق مختلف سیل‌خیز و آسیب‌پذیر دایر کرد که این مناطق در حوادث سیل دچار مشکلاتی شده بودند.»

■ **احمد صالحی ادامه داد:** «از آنجا که در این مدت فعالیت‌های مختلفی توسط این هشت قرارگاه فرعی و قرارگاه مرکزی برای مردم منطقه انجام گرفت، اما ابتدای هفته گذشته کمک‌های امداد و نجاتی انجام می‌شد که عموماً در بحث تغذیه، بهداشتی و پوشاک بود، به این صورت که قرارگاه‌های فرعی محیط‌های مختلف را شناسایی می‌کردند که کمتر برخوردار بودند و آنها را برای تأمین مایحتاج به قرارگاه مرکزی معرفی می‌کردند که پس از آن قرارگاه مرکزی نیز مایحتاج آنها را تأمین و در اختیارشان قرار می‌دادند.»

■ **تغییر رویکرد داده شد**

از ابتدای هفته جاری مسئولان استان تصمیم گرفتند اردوگاه‌ها و پناهگاه‌هایی که تشکیل داده شده بود تخلیه شوند و مردم به مناطق زندگی‌شان برگردند. با توجه به اینکه بسیاری از این مردم از روستاهای شهرهای مختلف بودند، به همین دلیل هم در قرارگاه جهادی دانشگاه آزاد اسلامی استان خوزستان تغییر رویکرد داده شد.

یعنی از وضعیت خدماتی و تأمین اقلام خوراکی به وضعیت پاکسازی مناطق روستایی برای آماده‌سازی محیط برای اقامت دائم عزیزان روستایی تغییر وضعیت دادند و همچنان مشغول خدمت‌رسانی هستند.

دستاوردهای ایرانی

در سال «حمایت از کالای ایرانی» این ستون را به تحقیقات و پروژه‌های عملیاتی دانشگاهی اختصاص داده‌ایم که وجه تمیزه آنها ارتباط با بازار است؛ چه پروژه‌های علوم انسانی و چه مهندسی و چه پزشکی. ارتباط دانشگاه با بازار، مهم‌ترین بخش حمایت دانشگاهی از کالای ایرانی است که اگر به‌طور کامل و صحیح عملیاتی شود نقش بی‌بدیلی در تحقق اقتصاد مقاومتی خواهد داشت. در همین زمینه پذیرای آثار جامعه‌دانشگاهی برای نشر در این ستون هستیم.

افتتاح دستگاه هوشمند باز یافتی

دو دستگاه هوشمند باز یافت زباله در راستای تحقق «دانشگاه سبز» و کمک به محیط زیست در دانشگاه شهید باهنر کرمان افتتاح شد.

نصرالله فرامرزی، فارغ‌التحصیل رشته عمران، مخترع و تولیدکننده دستگاه هوشمند باز یافتی گفت: «ملت افتتاح این دستگاه در داخل دانشگاه شهید باهنر کرمان، برنامه‌ریزی و اتخاذ تمهیدات لازم در جهت اجرای مدیریت سبز و ارتقای سطح دانشگاه بر اساس استانداردهای زیست محیطی و دستیابی به معیارهای «دانشگاه سبز» در سطح ملی و بین‌المللی است که ابتدا در دانشگاه فردوسی مشهد سپس دانشگاه شیراز و اکنون در دانشگاه شهید باهنر مستقر و راه‌اندازی شد.»

فرامرزی افزود: «تمامی دانشجویان می‌توانند پسماندهای خود را جمع‌آوری کنند و به اپراتورهای دستگاه تحویل دهند. اپراتور با توجه به کدهای بین‌المللی باز یافت که شامل هفت کد بین‌المللی و یک کد زباله‌های دیگر مانند زباله‌های تخصصی همچون سی‌دی است، بطری‌ها را داخل دستگاه می‌اندازد و پس از آن میالغ بطری‌ها توسط خود دستگاه محاسبه می‌شود.»

وی بیان کرد: «این دستگاه دارای چندین مدل است که نوع تمام تومات آن اپراتور ندارد، اما نوع معمولی آن دارای اپراتور است. پس از تحویل کامل بطری‌ها توسط شهروند یک کارت تحت عنوان باز یافت کارت به فرد داده می‌شود، مبالغ میالغ بطری‌ها توسط سیستم نرم‌افزاری دستگاه محاسبه و به باز یافت کارت فرد واریز می‌شود و برای یافت مبلغ، هر فرد می‌تواند از طریق کارت یا از طریق کیف الپلیکیشن درخواست خود را ثبت و مبلغ خود را دریافت کند.

هزینه این دستگاه ۴۵ میلیون تومان است و اپراتور دارد. استقبال از دستگاه‌های اپراتور بیشتر بوده است، چون زمانی که متصدی داشته باشد بهتر برای مردم توضیح داده می‌شود.»

فرامرزی با اشاره به اینکه این دستگاه در ۳۵ شهر ایران و برای اولین بار در کرمان راه‌اندازی شده است، گفت: «یکی از ویژگی‌های این دستگاه، بحث اشتراک‌آزایی و صرفه اقتصادی آن است. هم برای کشور، هم برای شهر، هم برای شهروند و فردی که استفاده می‌کند. برای مثال جواز کار خانه‌تولیدی آن یک نفر به صورت مستقیم و سه نفر به صورت غیر مستقیم به ازای هر دستگاه مشغول به کار می‌شوند.»
وی افزود: «همه‌ترین ویژگی این دستگاه بحث محیط‌زیست است که به جای آسیب زدن به طبیعت، به پاکسازی آن کمک می‌کند، به دلیل اینکه از این طریق پروسه باز یافت کاهش می‌یابد و مستقیم زباله در مبدا پُرک می‌شود و زباله باید خشک باشد. به بیانی دیگر تمام پسماندهای خشک با ارزش غیر از زباله‌های مرطوب و عفونی در این دستگاه قابل باز یافت است.»

تولید ماهی سوف برای نخستین بار

برای اولین بار در کشور، بچه ماهی سوف توسط عضو هیئت علمی گمره شیلات دانشگاه گیلان تولید شد. ماهی سوف یکی از گونه‌های ارزشمند در حوزه دریای خزر است که تولید فراوانی در چرخه اکولوژیک و صید دارد. در گذشته میزان صید این ماهی حتی به حدود ۲هزار تن در سال می‌رسید که متأسفانه به دلایلی از جمله صید بی‌رویه و عدم مدیریت مناسب، تخریب زیستگاه‌ها و آلودگی‌های وارد شده به رودخانه‌ها، تالاب و دریای خزر باعث کاهش شدید ذخایر این گونه شده است.

در این راستا پروژه تحقیقاتی با عنوان «اهلی‌سازی ماهی سوف سفید با هدف تأمین مولدین بازسازی ذخایر و آبی‌پروری این گونه» توسط دکتر بهرام فلاحتکار، عضو هیئت‌علمی گروه شیلات دانشگاه گیلان با همکاری اداره کل شیلات استان گیلان برنامه‌ریزی شد و با نگهداری لارو بچه ماهی این‌گونه در شرایط پرورشی و موفقیت و تطابق با غذای دستی که یکی از مشکل‌ترین مراحل تطابق در اسارت است، پس از دو سال بچه ماهیان به مرحله تکثیر رسید و طبق روش‌های تزیق و لانه‌گذاری از مولدین دو ساله لارو بچه ماهی استحصال شد.

این موفقیت در حالی رقم خورد که تجربه‌ای در این ارتباط در داخل کشور وجود نداشت و در سایر کشورها نیز یک سال دیرتر به این مرحله از تکثیر رسیدند. از دستاوردهای این پروژه می‌توان به دستیابی به روش تطابق با غذای دستی در محیط اسارت و نگهداری آن، مولدسازی و همچنین معرفی این ماهی ارزشمند به آبی‌پروران به‌عنوان یک‌گونه بومی برای پرورش و کاهش هزینه‌های تولید بچه ماهی برای اهداف آبی‌پروری اشاره کرد.